

Dosarul nr.3ra-142/23

2-22155818-01-3ra-25042023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – L. Holevițaia

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Minciuna, E. Palanciuc, V. Negru

ÎNCHEIERE

31 mai 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de către Lucia Rabei împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din data de 29 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea de apel înaintată de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a menținut hotărârea din 30 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

constată:

La 26 octombrie 2022 Lucia Rabei s-a adresat cu acțiune în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea răspunsului CNAS nr.1929/22 din 07 octombrie 2022 privind respingerea cererii prealabile, anularea deciziei CTAS Rîșcani nr.92/2022/46376 din 30 august 2022 privind refuzul stabilirii pensiei de funcționar public, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, în condițiile legii, să emită actul administrativ individual favorabil, prin care să includă în stagiul de cotizare perioada 03 aprilie 2000 – 17 mai 2002 în care a activat în calitate de jurist la SA „Fabrica de conserve din Căușeni” în procedura de lichidare, recunoașterea dreptului la pensie cu statut de funcționar public, începând cu data de 30 iunie 2022 și repararea prejudiciului moral cauzat în mărime de 10 000 lei.

În motivarea acțiunii Lucia Rabei a indicat că la 30 iunie 2022 a depus cerere la CTAS sect. Rîșcani, mun. Chișinău în vederea stabilirii pensiei de funcționar public. Prin decizia CTAS Rîșcani nr.92/2022/46376 din 30 august 2022 i s-a refuzat în acordarea pensiei, invocându-se că la data de 01 ianuarie 2017 (la momentul intrării în vigoare a Legii 290 din 16 decembrie 2016) a realizat un stagiul de cotizare de 28 ani și 5 luni.

Nefiind de acord cu acțiunile organului teritorial de asigurări sociale la 23 septembrie 2022 s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale cu o cerere

prealabilă, prin care a solicitat anularea deciziei CTAS Rîșcani nr.92/2022/46376 din 30 august 2022. Prin răspunsul nr.1929/22 din 07 octombrie 2022, recepționat la 12 octombrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă.

Reclamanta a menționat că, în urma modificărilor operate prin Legea nr.290 din 16 decembrie 2016, conform art. VIII pct.6 din lege, „prevederile prezentei legi nu se aplică funcționarilor publici care, la momentul intrării în vigoare a prezentei legi, au realizat stagiul de cotizare de 33 de ani bărbați și de 30 de ani femei și de cel puțin 15 ani în serviciul public. Funcționarii publici menționați vor exercita dreptul la pensie în conformitate cu prevederile în vigoare ale capitolelor V și VI din Legea nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, până la momentul adoptării prezentei legi”.

Conform art.44, alin.(1) din Legea 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, în vigoare la momentul adoptării Legii nr. 290 din 16 decembrie 2016, asiguratul cu statut de funcționar public care a realizat stagiul de cotizare prevăzut la art. 42 (pentru femei 30 ani), inclusiv în serviciul public de cel puțin 15 ani, beneficiază de dreptul la pensie la vârsta de 57 ani (pentru femei).

Reclamanta a indicat că conform datelor din carnetul de muncă la momentul adoptării legii (data de la care se impune deschiderea dreptului la pensie) stagiul de cotizare realizat de aceasta constituie 31 ani, 01luni, 17 zile și 19 ani în serviciul public.

Reclamanta a atras atenția asupra faptului că în calculul stagiului de cotizare pentru perioada de activitate 03 aprilie 2000 – 17 mai 2002 în calitate de jurist la SA „Fabrica de conserve din Căușeni” în proces de lichidare, CTAS Rîșcani a inclus numai 3 luni de activitate, din motivul că angajatorul, pentru cealaltă perioadă, nu a transferat contribuția de asigurări sociale obligatorii de stat.

În argumentarea dezacordului cu concluzia organelor de asigurări sociale Lucia Rabei a menționat că persoanele care au raporturi de muncă în baza contractelor individuale de muncă se încadrează în categoria asiguraților prevăzuți de art.4, alin.(1) din Legea 489 din 08 iulie 1999, cu modificările și completările ulterioare, privind sistemul public de asigurări sociale.

Noțiunea de contribuții de asigurări sociale este prevăzută la art.1 din legea menționată și constituie sumă datorată în mod obligatoriu de participant la sistemul public de asigurări sociale. Plătitorul contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat este persoană care, conform legislației privind sistemul public de asigurări sociale de stat, este obligat să calculeze și să achite la bugetul asigurărilor sociale de stat contribuții de asigurări sociale, majorări de întârziere și amenzi.

Din dispozițiile art.17 din lege (plătitorii contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat și cotele de contribuții de asigurări sociale) reiese că contribuabili la bugetul asigurărilor sociale de stat sunt, după caz: - angajatorii; - persoanele care desfășoară profesii liberale sau diverse forme de activități economice independente cu declarație de asigurare ori persoanele asigurate cu contract de asigurare.

Potrivit art.20 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999, calculul și plata contribuției de asigurări sociale datorate cu asigurații angajați cu contract individual de muncă și de angajatorul acestora se fac lunar de către angajator. Diferența esențială dintre cele două categorii de asigurați este că persoanele din prima categorie, deși datorează contribuția individuală de asigurări sociale, în general nu pot controla modul de declarare și de plată a acesteia, aceste operațiuni fiind exercitate de către plătitorii

contribuțiilor(angajatori), în timp ce persoanele din cea de-a doua categorie îndeplinesc direct toate operațiunile, având un control și o responsabilitate personală.

Astfel, în cazul primei categorii de asigurați, a asiguraților „dependenți”, stagiul de cotizare este format din perioadele pentru care s-a datorat contribuția, fiind deci indiferent dacă ea s-a plătit sau nu efectiv, în timp ce în cazul celei de-a doua categorii de asigurați, a celor „independenți”, stagiul este format din perioadele pentru care s-a datorat și plătit contribuția.

Tratamentul diferit a celor două situații este subliniat de prevederile art.32 din același act normativ, care arată care sunt consecințele neplății contribuției, în sensul că „neplata în termenele stabilite a contribuției de asigurări sociale de către asigurații cu declarație de asigurare sau cu contract de asigurare atrage după sine decăderea din drepturile la prestații până la achitarea contribuțiilor restante și a majorărilor de întârziere aferente”. Or, urmează a se face distincție la stabilirea pensiei între persoanele care au achitat o contribuție procentuală de asigurări sociale de stat obligatorii din fondul de salarizare și alte recompense și persoanele care au achitat o contribuție fixă de asigurări sociale de stat obligatorii.

Reclamanta a menționat că la baza respingerii cererii privind stabilirea pensiei de funcționar public, Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat art.32 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999.

În opinia Luciei Rabei prevederile acestui articol nu pot fi aplicat în cazul asiguraților cu contract individual de muncă, norma legală fiind aplicabilă numai categoriilor de asigurați cu declarație de asigurare sau cu contract de asigurare. Din motiv că pentru asigurații din prima categorie nu există o dispoziție identică/similară/vag asemănătoare, rezultă, încă o dată, că aceștia nu vor suferi efectele negative în cazul neplății contribuției de către angajatorii lor, astfel încât consecința imediată este că vor beneficia de stagiul de cotizare cu ocazia stabilirii pensiei.

Totodată, reclamanta a arătat că conform prevederilor Codului muncii, una din obligațiile ce îi revin angajatorului, în cadrul raportului juridic, este „să efectueze asigurarea socială și medicală obligatorie a salariaților în modul prevăzut de legislația în vigoare”. Pentru neplata contribuțiilor de către angajatori, corectitudinea și virarea lor în termen la bugetul asigurărilor sociale de stat sunt prevăzute la art.28, art.30 și 35 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999 sancțiuni, aplicate de către Serviciul Fiscal de Stat și nu este prevăzută răspunderea subsidiară a salariatului în acest caz. Astfel, organele competente sunt obligate să întreprindă acțiunile necesare pentru executarea de către angajatori a obligațiilor prevăzute de lege. Între salariat și Casa Națională de Asigurări Sociale nu există un raport juridic și nici nu poate exista, deoarece creanțele provenite din contribuții de asigurări sociale sunt considerate creanțe fiscale.

Nedepunerea efectivă a contribuțiilor datorate fondului asigurărilor sociale de stat, în mod cert nu poate afecta plata drepturilor de asigurări sociale cuvenite salariaților asigurați prin efectul legii. Dispozițiile legii, referitoare la neplata contribuției de asigurări sociale, se completează cu prevederile legale privind executarea creanțelor bugetare. Salariatul nu poate fi sancționat prin nerecunoașterea stagiului de cotizare datorită neîndeplinirii obligației angajatorului.

Astfel, perioada în care o persoană desfășoară activitate în baza unui contract individual de muncă, constituie stagiul de cotizare în acest sistem și în situația în care angajatorul nu a achitat contribuțiile.

Reclamanta a susținut că, conform prevederilor art.29 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999 (în redacția de până la abrogare prin Legea 290 din 16 decembrie 2016), nedepunerea contribuției de asigurări sociale de către angajator nu afectează plata drepturilor cuvenite asiguraților.

Astfel, până la data abrogării, textul art.29 din Legea 489 din 08 iulie 1999 urmează a fi aplicat în conținutul său, așa cum rezultă din modul expres de reglementare. Această precizare se impune în contextul în care problematica acestui tip de conflict este variată nu numai datorită multiplelor situații particulare care pot apărea și în care se pune problema aplicării aceleiași norme juridice, dar și datorită guvernării dreptului la pensie de acte normative care s-au succedat în timp și sub imperiul cărora s-a deschis acest drept în fiecare caz în parte.

Neretroactivitatea legii este unul din pilonii de bază de la care s-au dezvoltat celelalte componente ale securității juridice: previzibilitatea, accesibilitatea și interpretarea unitară a legii. Legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare (art.7 Cod civil).

Referitor la teoria drepturilor câștigate, practica CEDO a reținut că „Operațiunea de calculare a pensiilor privește în mod inevitabil trecutul, pentru că stagiul de cotizare a fost realizat în trecut. Noile reglementări „nu pot fi aplicate cu efecte retroactive, respectiv, nu pot diminua nivelul protecției sociale dobândit anterior abrogării normei de drept aplicabile, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării lor în vigoare. Aspectele referitoare la exercitarea dreptului la pensie și la alte forme de asistență socială se stabilesc prin lege și, prin urmare, este dreptul exclusiv al legiuitorului de a modifica sau completa legislația în materie, însă orice prevedere nouă poate fi aplicată numai de la data intrării sale în vigoare, pentru a respecta principiul neretroactivității legii”. Dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare, nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nu este susceptibilă aplicării unor fapte din trecut. Sau conform regulii generale, legea nouă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, îl poate suprima sau îl poate înlocui cu un alt drept, însă legea nouă nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui. O lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi.

Sau, în cazul situațiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților, precum și orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel. Adică, natura și întinderea drepturilor și obligațiilor părților unui contract existent la data intrării în vigoare a legii noi vor rămâne guvernate de legea veche.

Lucia Rabei a invocat că, deși legea nouă poate dispune cu privire la consecințe și efecte nerealizate susceptibile de executare continuă/sucesivă, ea nu va putea reglementa cu privire la fapte care, înainte de intrarea ei în vigoare, au dat naștere sau, după caz, au modificat sau au stins o situație juridică, ori cu privire la efecte pe care acea situație juridică le-a produs înainte de aceeași dată. Aplicarea prevederilor

art.29 privește în mod inevitabil trecutul, pentru că stagiul de cotizare a fost realizat în trecut, până la momentul îndeplinirii condițiilor de pensionare.

În susținerea poziției sale reclamanta a relatat că atât prin art. 29 din Legea nr. 489 din 08 iulie 1999, cât și prin Legea nr.1164 din 24 aprilie 1997, modificată prin Legea 111 din 27 aprilie 2007, care conțin prevederi referitoare la amnistia fiscală, statul a „tolerat” și „încurajat” angajatorul în ce privește neaplicarea sancțiunilor fiscale pentru abaterile comise în cazul nedepunerii contribuției de asigurări sociale obligatorii de către angajator. Astfel, atât amnistia fiscală, cât și anularea majorărilor de întârziere și a amenzilor, neefectuarea controalelor fiscale pentru perioada de până la 1 ianuarie 2007 au „permis” angajatorilor nedepunerea contribuției de asigurări sociale.

Prin urmare, lipsa de precizie și claritate a legii deschide posibilitatea unor interpretări și aplicări diverse, Casa Națională de Asigurări Sociale, interpretând și aplicând cu totul în mod arbitrar dispozițiile legale. Important și relevant este tocmai aspectul înțelegerii corecte a intenției de reglementare, care, în nici un caz, nu pot conduce la aspecte de natură a genera discriminări în aplicarea legii. Necesitatea interpretării normei juridice rezidă în împrejurarea că, în procesul aplicării legii numai instanța de judecată urmează să stabilească conținutul exact al normei puse în fața sa, prin clarificarea și lămurirea sensului normei legale, întrucât normele legale au întotdeauna un caracter general, din care trebuie să se extragă esența aplicabilă la cazul concret, care nu-și găsește de fiecare dată reflecția în cadrul normei legale generale edictate de legiuitor, instanța de judecată fiind chemată să observe sensul normei de drept, prin analiza și interpretarea conținutului acesteia. Numai instanța de judecată este suverană în a aprecia și a interpreta dispozițiile legale în materia dreptului la pensie, printr-o corelare corespunzătoare a textelor prevăzute de lege, în conformitate cu jurisprudența constatată a instanțelor judecătorești, precum și cu cea a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Totodată, reclamanta a menționat că conform prevederilor Legii nr.1164 din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal, modificată prin Legea nr. 111 din 27 aprilie 2007, art. IV perioadele de activitate ale persoanelor fizice și persoanelor asigurate, realizate până la 1 ianuarie 2007 la instituții, întreprinderi și organizații, asupra cărora se extinde acțiunea prevederilor cap. IV al Legii nr.1164 din 24 aprilie 1997 pentru punerea în aplicare a titlurilor I și II ale Codului fiscal, se consideră perioade contributive ce servesc ca temei pentru realizarea dreptului la asigurări sociale de stat. Există date a Inspectoratului Fiscal Principal de Stat precum că la 31 decembrie 2007 SA „Fabrica de conserve Căușeni” în procedură concursală a avut un buget consolidat, fiind anulate (amnistiate) toate impozitele restante.

A mai arătat reclamanta că conform art.6 din Legea 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, stagiul de cotizare al persoanelor angajate în baza contractului individual de muncă se calculează prin însumarea lunilor pentru care s-au plătit contribuții în mărimile stabilite de legislație și împărțirea acestei sume la 12. Rezultatul obținut se rotunjește până la o unitate după virgulă. În cazul în care suma anuală a contribuțiilor achitate este mai mică decât suma anuală a contribuțiilor calculate din salariul minim lunar pe țară stabilit de legislație, stagiul de cotizare se calculează proporțional sumei achitate.

Art.8 din Legea menționată prevede că baza de calcul al pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei. Venitul mediu lunar asigurat se determină din suma contribuțiilor plătite în perioadele contributive, cotele de contribuții stabilite prin lege pentru aceste perioade și numărul total de luni de cotizare. Formula de calcul a venitului mediu lunar asigurat este redată în anexa nr.1, parte integrantă a prezentei legi.

Totodată este de reținut că venitul mediu lunar asigurat are aplicabilitate doar în sistemul public de pensii pentru limită de vârstă (până la introducerea modificărilor în lege). Doar calculul drepturilor de pensie din sistemul public de pensii, instituit prin lege, este construit în jurul principiului contributivi tații, și anume că orice element salarial efectiv încasat pe parcursul întregului stagiul de cotizare, pentru care salariatul și/sau angajatorul au achitat statului contribuții de asigurări sociale, trebuie să se reflecte în cuantumul pensiei, ce se determină prin formula prevăzută de lege.

Art.10 din Legea 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, arată că pensia specială reprezintă pensia publică stabilită și plătită conform prevederilor altor legi. Legea în baza căreia urmează a fi stabilită pensia funcționarului public este Hotărârea Guvernului nr.412 din 22 aprilie 2004 despre aprobarea unor acte normative ce țin de stabilirea și plata pensiilor funcționarilor publici.

Spre deosebire de pensia din sistemul public de pensii, calculul pensiei funcționarului public conform Hotărârii Guvernului are în vedere, în esență, venitul mediu lunar asigurat realizat pentru ultimele 60 de luni de activitate în serviciul public, confirmat prin certificatul din salariu și prin datele contului personal de asigurări sociale ale persoanei asigurate și nu există o formulă juridică prin care principiul contributivității să fie asigurat la pensiile speciale.

Legea mai prevede că în cazul în care venitul mediu lunar asigurat în funcția publică nu poate fi confirmat prin certificatul cu privire la salariu pentru o anumită perioadă din ultimele 60 de luni de activitate în funcția publică (documentele nu s-au păstrat nici în instituția respectivă sau în organul ierarhic superior și nici în arhive sau veniturile nu au fost realizate în funcția publică), lunile respective se substituie cu un număr similar de luni de activitate nemijlocit anterioare în care s-au realizat și s-au confirmat venituri în funcție publică. În cazul în care nici prin această modalitate nu poate fi confirmat venitul mediu lunar asigurat pentru perioada de 60 de luni de activitate în serviciul public, cuantumul pensiei se calculează în baza salariului mediu lunar pe țară pentru anul anterior anului de pensionare.

În venitul mediu se includ toate plățile care se achită din fondul de salarizare (salariul de bază, sporuri, adaosuri, suplimente, premii lunare, premii unice, recompense, compensații) prevăzute de actele normative în vigoare privind salarizarea funcționarilor publici, suma compensației pentru concediul de odihnă anual nefolosit, ajutorul material acordat în limitele mijloacelor prevăzute în acest scop în fondul de retribuire a muncii salariaților din autoritățile publice, indemnizația unică plătită conform art.42,alin.(3) al Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

La calcularea pensiei se iau în considerare plățile specificate mai sus indiferent de numărul lor, cu condiția că au fost achitate în perioada ce se ia în calcul și au fost incluse în venitul pentru luna în care au fost calculate. Astfel, indiferent de contribuția asiguratului, pensia funcționarului public, până la introducerea

modificărilor în Legea privind sistemul public de pensii, reprezintă o medie a unor venituri obținute de titular anterior pensionării, din ultimele 60 de luni de activitate în serviciul public, fără a avea relevanță punctajul obținut de asigurat pe tot parcursul stagiului de cotizare, și, pe cale de consecință, nici valoarea unui punct de pensie nu are aplicabilitate în sistemul pensiilor funcționarilor publici. Or, un act legislativ special cuprinde norme juridice aplicabile în exclusivitate unor categorii de raporturi sociale sau subiecte strict determinate prin derogare de la regula generală, iar Legea 156/1998 (cu modificările și completările ulterioare) privind sistemul public de pensii este de strictă interpretare și aplicare și nu poate fi extinsă, prin analogie, la alte situații, aflate în afara sferei sale de aplicare.

De asemenea, Lucia Rabei a consemnat că în rezultatul acțiunilor ilegale ale autorității pârâte ca urmare a respingerii cererii i-a fost cauzat un prejudiciu moral enorm exprimat prin suferințe psihice și fizice ce au dus la acutizarea maladiei de care suferă și agravarea stării de sănătate. A menționat că suferă de o boală incurabilă în stadiu avansat, fiind încadrată în grad sever de dizabilitate. În acea perioadă, fiind programată pentru tratament, din cauza înrăutățirii stării de sănătate au fost anulate procedurile programate. Suferințele psihice provocate au produs modificări negative, rezultatele analizelor efectuate recent arată la o înrăutățire bruscă a stării de sănătate, din care considerente solicită încasarea de la pârât a prejudiciului moral în mărime de 10 000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 30 decembrie 2022 s-a declarat inadmisibilă acțiunea reclamantei Lucia Rabei împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei (f.d.39-49).

Prin hotărârea din data de 30 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis integral acțiunea, s-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rîșcani nr.92/2022/46376 din 30 august 2022 privind respingerea cererii în stabilirea pensiei și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.1929/22 din 07 octombrie 2022 și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emise un act administrativ individual favorabil, prin care să includă în stagiul de cotizare perioada 03 aprilie 2000 – 17 mai 2002, în interiorul căreia reclamantă, Lucia Rabei, a activat în calitate de jurist la SA „Fabrica de conserve din Căușeni”, în procedura de lichidare. (f.d.41, 47-62)

La 09 ianuarie 2023 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 30 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, prezentând motivarea apelului la 17 februarie 2023, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 din Codul administrativ. (f.d. 46,70-71)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 29 martie 2023 a respins cererea de apel înaintată de Casa Națională de Asigurări Sociale, a menținut hotărârea din 30 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani. (f.d. 78,79-91)

Instanțele de judecată în temeiul art.2, alin.(1), art.5, alin.(1), art.7, alin.(1), art.8 alin.(1) și (2), art. 51, alin.(1) și (2), art.53 alin.(1) din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, pct.68, pct. 69 din Regulamentul cu privire la modul de calculare și confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, art.20, alin.(1), art.25 alin.(1) și (2), art. .29 din Legea 489 din 08 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale (în vigoare în perioada 03-04.2000-2002), au concluzionat că

acțiunea este întemeiată, au anulat actele administrative individuale defavorabile și au obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să includă în stagiul de cotizare perioada 03 aprilie 2000 – 17 mai 2002, în interiorul căreia Lucia Rabei a activat în calitate de jurist la SA „Fabrica de conserve din Căușeni”.

În acest sens au constatat că Lucia Rabei în perioada de muncă din 03 aprilie 2000 – 17 mai 2002 a activat în cadrul SA „Fabrica de conserve din Căușeni”, acest fapt este confirmat prin copia carnetului de muncă.

Instanțele de judecată au respins argumentul Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că Lucia Rabei nu a prezentat probe suplimentare ce ar confirma stagiul de cotizare în perioada 03 aprilie 2000-17 mai 2002 în cadrul SA „Fabrica de conserve din Căușeni”, or Lucia Rabei a prezentat probe care confirmă acest fapt, iar faptul că angajatorul nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de lege pentru angajatul întreprinderii, aceste omisiuni nu pot fi imputate Luciei Rabei, din care motiv această perioadă urmează a fi inclusă în stagiul de cotizare.

Împotriva deciziei instanței de apel a depus recurs Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei noi decizii. (f.d.98-99)

În motivarea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislative în vigoare ce reglementează asemenea litigii, nu a verificat totalitatea circumstanțelor ceea ce a dus la emiterea unei decizii nemotivate.

Casa Națională de Asigurări Sociale a susținut că perioadele de activitate 03 aprilie 2000-31 mai 2000 și 01 septembrie 2000-17 mai 2002 ale Luciei Rabei în cadrul SA „Fabrica de conserve din Căușeni” corect nu a fost incluse în stagiul de cotizare din motiv că nu este confirmată prin datele contului personal de asigurări sociale.

La 23 mai 2023 Lucia Rabei a depus referință asupra recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, prin care a solicitat respingerea recursului, menținerea deciziei instanței de apel, menționând că argumentele invocate în recurs sunt declarative și lipsite de suport legal și nu conțin o argumentare logică. (f.d. 105-107)

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 29 martie 2023, dispozitivul fiind notificat Casei Naționale de Asigurări Sociale la data 30 martie 2023, iar decizia motivată ce se solicită a fi casată la data de 10 aprilie 2023, fapt ce se confirmă prin extrase din poșta electronică anexate la dosar. (f. d. 92-96).

Casa Națională de Asigurări Sociale la data de 03 aprilie 2023 a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din data de 29 martie 2023, prezentând motivarea recursului Curții Supreme de Justiție la data de 05 mai 2023.

Prin urmare, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că autoritatea recurentă s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, completul Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de

admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Mariana Pitic

Aliona Miron